

זמן גאוגרפיה

מאמרים וכתבות בזמן הווה

December 2022

על הפרויקט

"זמן גאוגרפיה" הוא מאגר מידע שיתופי ודינמי המכיל מאמרים וכתבות עכשוויים, בזמן הווה, שנוגעים ורלוונטיים לנושאי הלימוד שלנו בגאוגרפיה אדם וסביבה.

המאגר פתוח לכולכם. מוזמנים ללחוץ על הקישור למאגר כולו כאן ובכל שקף וכתבה להלן. המאגר מקוטלג לפי גיליונות חודשיים, החל מספטמבר 2022 ולפי כותרים מרכזיים - ארץ ישראל, מזרח תיכון, שינויי אקלים, גלובליזציה, גאופוליטיקה, חברה וכלכלה, קיימות ועוד.

גיליון דצמבר סוגר את השנה האזרחית 2022 ומביא איתו מאמרים מרתקים מהארץ ומהעולם. הוספנו הפעם גם פודקאסט על סוריה עם תמונת מצב עדכנית אחרי 11 שנות מלחמת אזרחים. וכאן בבית היסטוריה הפוכה עם צינור שיזרים מים לכנרת, דצמבר שחון עם פרק גשם רב משקעים בסופו, הגעתון בנהריה חוזר לזרם, מדד פריפריאליות של הלמ"ס, התחנה המרכזית בתל אביב, ובעולם היתוך גרעיני, מטבע פחמני ומגרש גולף אחד באנגליה, שנקנה על ידי חברת צדקה והוסב לפארק ויער טבעי.

תהנו, שנת 2023 מוצלחת לכולכם.

אלי דורי, מפמ"ר גאוגרפיה אדם וסביבה. אורנה גינדי, מדריכה ארצית.

December 2022

ישראל גרעין ושוליים

תוצר לנפש לפי נפות: גוש דן עשיר בהרבה משאר חלקי הארץ

על פי נתוני הלמ"ס התוצר לנפש בישראל מחולק באופן בלתי שוויוני גאוגרפית, כך שבנפת תל אביב הוא כמעט פי 2 מזה של ירושלים, וכמעט פי 3 מזה של נפת כנרת. גם גוש דן בהגדרתו הרחבה (תל אביב, רחובות, פתח תקווה) עשיר בהרבה משאר הארץ. מדד הפריפריאליות של הלמ"ס מציג תמונה דומה. אזור פריפריאלי מוגדר כאזור מרוחק מאפשרויות (כגון שווקים, מקומות תעסוקה ושירותי בריאות), מפעילויות (כגון עבודה, לימודים, קניות ופנאי) או מנכסים הקיימים בכל האזורים, כולל באזור עצמו. ערך המדד מחושב כסכום משוקלל של שני מרכיבים: נגישות פוטנציאלית - במשקל של 2/3, וקרבה לגבול מחוז תל אביב - במשקל של 1/3.

• [קישור לכתבה](#) [קישור לכתבה למ"ס](#)

December 2022

מאגר קבצים שיתופי הזמן גאוגרפיה

ישראל תחבורה ופריפריה

המדינה מקדמת מסילת רכבת פרטית לחיילי המודיעין, שתעקוף את באר שבע

המדינה מקדמת תוכנית בהשקעה של 3 מיליארד שקל למסילת רכבת שתעקוף את באר שבע. הרכבת מתוכננת להוביל את חיילי אגף המודיעין בצה"ל (אמ"ן) לקריה חדשה המוקמת עבורם כעת בצומת שוקת - 7 ק"מ מזרחית לבאר שבע, סמוך ליישוב עומר ולכביש 6.

בעיריית באר שבע זועמים על קידום המסילה העוקפת. זאת משום שהיא תביא לכך ש-12 אלף החיילים שישרתו בקריה החדשה שתיפתח ב-2027 ידלגו על העיר, וכך לא תמומש החלטת הממשלה להעביר את בסיסי צה"ל דרומה כדי שישמשו מנוע להאצת הצמיחה בנגב.

• [קישור לכתבה](#)

December 2022

מאגר קבצים שיתופי הזמן גאוגרפיה

ישראל קיימות

הושק פרויקט "המוביל ההופכי" שמזרים מים אל הכנרת

היסטוריה! 58 שנים אחרי הקמת המוביל הארצי, שמזרים מים מהכנרת למרכז ודרום הארץ הסתיים השלב הראשון בפרויקט ההופכי. השלב הראשון בפרויקט כולל הולכה של כ-30 ק"מ מאזור תחנת אשכול ועד לפאתי נחל צלמון. בחלק השני של הפרויקט, שיושלם בשנים הקרובות, יוקמו באזור ראש העין ארבע תחנות שאיבה ובריכות, שיחד יאפשרו הולכת עודפי מים ממתקני התפלה חדשים, קידוחים ומקורות נוספים צפונה, וזאת גם דרך צינור המוביל הארצי הקיים. כתבה של וואלה על המוביל ההופכי ותזכורת מויקיפדיה על המוביל הארצי

- [קישור לכתבה](#)
- [קישור לכתבה על המוביל הארצי](#)

December 2022

מאגר קבצים שיתופי הזמן גאוגרפיה

ישראל קיימות

נהריה - תוכנית חדשה מבקשת להחזיר את הגעתון למצבו המקורי

מוטי בן שבת, שניסה לחלץ משפחה משיטפון בנהריה, היה צריך לשלם בחייו כדי שהרשויות יתעוררו: הגעתון ישוב להיות נחל פתוח, תוך מציאת פתרונות אדריכליים שימנעו הצפות ויהפכו את השדרה שסביבו למרחב ציבורי שוקק.

• [קישור לכתבה](#)

3

December 2022

מאגר קבצים שיתופי הזמן גאוגרפיה

ישראל קיימות

זה אחד המקומות המרתקים בישראל. אסור להרוס את התחנה המרכזית בתל אביב

החודש לפני 55 שנים הונחה אבן הפינה לאחד המבנים הנוראיים שנבנו אי פעם. התחנה המרכזית החדשה היא מבנה מוזנח, מזהם ונטוש ברובו. אבל היא גם אחד המקומות החשובים שנבנו כאן, וניתן עדיין לחולל בו מהפכה.

• [קישור לכתבה](#)

3

December 2022

מאגר קבצים שיתופי הזמן גאוגרפיה

ישראל אקלים

דצמבר היה שמשי ושחון ואז הגיע פרק הגשם ששינה את התמונה

האם הצליחו גשמי האירוע לסגור את הגירעון בגשם המצטבר מתחילת העונה? במרכז הארץ ובמיוחד בצפונה התשובה לכך שלילית, אולם בדרום הארץ הכמויות המצטברות כעת עולות על הממוצע לתקופה המקבילה.

זה הזמן להיכנס לאתר החדש של השירות המטאורולוגי. אפשר לבנות שיעורים מעשירים מהנתונים היומיים והמצטברים של מדידות הגשם בכל תחנה בישראל. באתר יש תחזית יומית, מכ"ם עננים וגשם מתעדכן וסיכומים אקלימיים ופרקי העשרה חשובים לתלמידים. מומלץ.

• [קישור לאתר](#)

המזרח התיכון

מסחר בטורקית, לימודים בפרסית וסם קטלני אחד: סוריה שהעולם הכיר איננה עוד לפני יותר מ-11 שנים פרצה בסוריה מלחמת אזרחים. למרות שנדמה שאסד הצליח לשרוד את המלחמה ולהישאר בשלטון, התמונה הרבה יותר מורכבת. סוריה התחלקה למעשי לאזורי שליטה, כשמדינות זרות בוחשות בה ומקדמות את האינטרסים שלהן. מצב האזרחים הסורים במדינה נמצא בשפל, כאשר אפילו בעיר הבירה דמשק אין יותר משעתיים של חשמל ביממה, והמחסור במזון, דלק ושירותים בסיסיים מורגש היטב בכל חלקי המדינה.

בפודקאסט הזה אנחנו מארחים את **ד"ר כרמית ולנסי**. איתה נברר למה בבתי ספר רבים בסוריה מלמדים בפרסית או בטורקית, ננסה להבין מה הסיכוי שאסד יפנה את גבו לאיראנים וגם איך תעשיית הסמים של הנשיא מממנת את הצבא ומרסקת את הצעירים במזרח התיכון.

• [קישור לפודקאסט](#)

December 2022

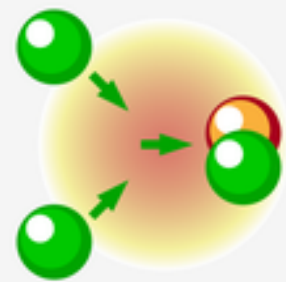
מאגר קבצים שיתופי הזמן גאוגרפיה

עולם אנרגיה

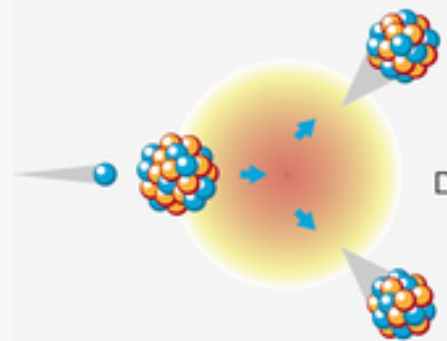
שני תהליכים – הבדלים גדולים

היתוך גרעיני

תהליך שני אטומים קלים מתמזגים לאטום גדול יותר
חומרים מימן
תוצר לוואי הליום
סטטוס בייצור אנרגיה בפיתוח
הספק פי 3-4 מאנרגיית ביקוע

ביקוע גרעיני

תהליך אטום גדול מתפרק לשני אטומים קטנים יותר
חומרים אורניום, פלוטוניום
תוצר לוואי דלק גרעיני משומש ומוזהם
סטטוס בייצור אנרגיה בשימוש
הספק פי מיליון מהאנרגיות האחרות בשימוש

היתוך גרעיני- פריצת דרך טכנולוגית בדרך לאנרגיה ירוקה

זה שבעים שנה רואים מדענים בהיתוך גרעיני דרך להפקת אנרגיה ידידותית לסביבה. ניסוי חדש בארה"ב וכניסת חברות מסחריות לתחום מסמנים כיוון חדש לטכנולוגיה שהייתה עד כה בגדר פנטזיה.

"מבחינה מדעית תוצאת הניסוי נותנת תחושה דומה להצלחת הטיסה הראשונה של האחים רייט, ללא ספק זה עבד, ואפילו אם רק לרגע קט. זוהי התקדמות עצומה".³

• [קישור לכתבה](#)

December 2022

מאגר קבצים שיתופי הזמן גאוגרפיה

טכנולוגיית אקלים

המטבע החדש שכולם צריכים להכיר

המטבע שבו משתמשים בשוק הפחמן הוא CO2E – יחידה שמייצגת הפחתה של טונה פחמן דו חמצני- Carbon dioxide equivalent מערכת הסחר הגלובלית, שתוקם מכוח אמנת האקלים, תכלול מערכת סחר בילטרלית "האו"ם יוצר את ספר הכללים". התאגידים זקוקים לטכנולוגיות של חברות אקלים כמו אוויר לנשימה

• [קישור לכתבה](#)

December 2022

מאגר קבצים שיתופי הזמן גאוגרפיה

קצרים מהעולם

מגרש גולף באנגליה

לפי נתוני ממשלת בנין – מדינה במערב אפריקה שאוכלוסייתה יותר מ-12 מיליון תושבים – אחת מכל חמש נשים שמתות מסיבוך בהיריון מתה בגלל הפלה לא בטוחה – פי שניים מהממוצע באפריקה, האזור המסוכן בעולם לבצע בו הפסקת היריון. בשנה שעברה נהפכה המדינה על מילוני תושביה שרובם נוצרים ומוסלמים, לאחת המדינות הבודדות באפריקה המאפשרות לעבור הפלה בצורה חוקית לחלוטין.

• [קישור לכתבה](#)

December 2022

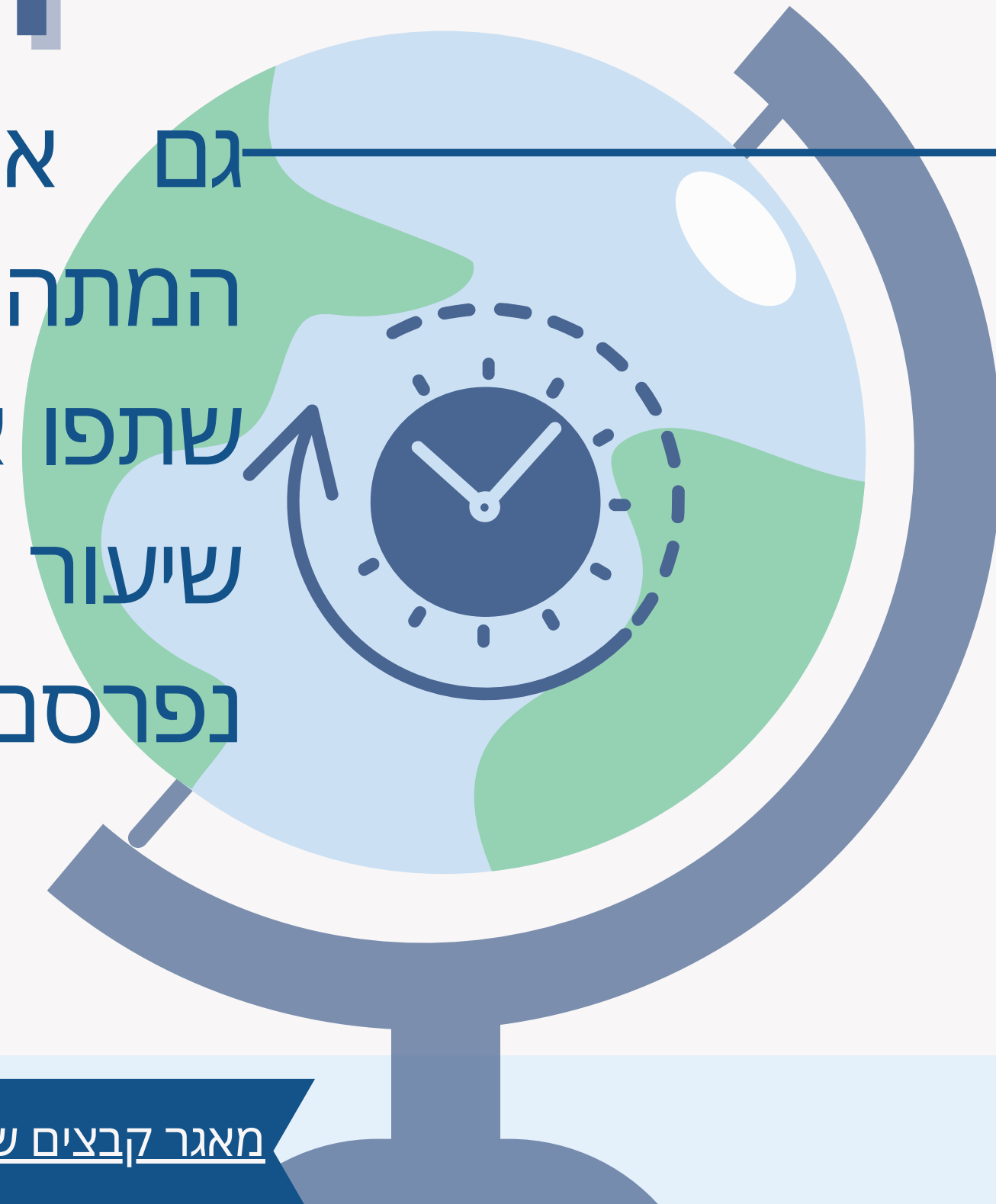
מאגר קבצים שיתופי הזמן גאוגרפיה

זמן גאוגרפיה

גם אתם מוזמנים לתרום למאגר ולספרייה המתהווה שלנו.

שתפו אותנו בכתבות ומאמרים שקראתם ובמערכי שיעור שבניתם על סמך חומרי הקריאה ואנחנו נפרסם אותם בגיליונות הבאים.

December 2022

מאגר קבצים שיתופי הזמן גאוגרפיה